

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

Road

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizayov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOIIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILIYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN.....	93
Axliddin Aroptdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAkatLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulatov Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLiyALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH	283
Turotova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdusfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Xaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojeva	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
Orifova Ximoyat Shovkat qizi	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
Raximova Dildora Mirzakasimovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SAHOIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
Kushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
Yuldashov Aziz	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjayevich	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJIRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	533
Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQARISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYLLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
Nabiyeva Nilufar Olim qizi	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
Тен Марина Владимировна	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
Каюмова Гузель Иброхимхановна	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIISHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
Toshimov Azizbek Hakimovich	
RIVOJLANGAN MAMLUKATLARGA KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
Muradova Dildora Abdusalimovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARGA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
Norova Nozima Nabiyevna	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
Алиева С.С.	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOIYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIYAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDUDIIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA ASOSIIY KAPITALGA INVESTITSIIYALARNI JALB QILISH YO'NALISHLARI	799
Sultanova Aziza Baxtiyar qizi	

KORXONALARDA INSON RESURLARINI BOSHQARISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	802
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA ULARNI BAHOLASH USULLARI.....	807
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna, Qulmamatova Barno Omonovna, Sharifova Nargiza Djurayevna	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINI JORIY ETISHNING O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	811
Murodova E'zoza Maqsud qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: ISHLASH MEXANIZMI VA ALGORITMINI ISHLAB CHIQISH	816
Umarov Bobur Murtazoyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH	822
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH

Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich

TDIU "Mintaqaviy iqtisodiyot" kafedrası assistenti

Email: abduhakimove@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining investitsiya faolligi hamda uning moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda 2015–2024-yillar davomida kichik biznes subyektlari tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar dinamikasi o'rganildi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ushbu davrda investitsiyalar hajmi 18,0 trln so'mdan 265,7 trln so'mgacha oshib, qariyb 14,7 barobar o'sishni namoyon etgan. Bu esa kichik biznes sektorining iqtisodiyotdagi roli ortib borayotganini ko'rsatadi.

Maqolada kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish omillari, moliyalashtirish manbalari hamda institutsional investorlarning roli ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, kichik biznesni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, kapital bozorini rivojlantirish hamda investitsiya muhitini yaxshilash kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, investitsiya, moliyaviy barqarorlik, kapital qo'yilmalar, institutsional investorlar, iqtisodiy rivojlanish, investitsiya siyosati.

Abstract. This article analyzes the investment activity of small businesses and private entrepreneurship entities in the economy of Uzbekistan and its importance in ensuring financial stability based on statistical data. The study examines the dynamics of investments in fixed capital made by small business entities during 2015–2024. The analysis shows that over this period, the volume of investments increased from 18.0 trillion UZS to 265.7 trillion UZS, demonstrating an approximate 14.7-fold growth. This indicates the increasing role of the small business sector in the national economy.

The article scientifically substantiates the factors for increasing the investment activity of small business entities, sources of financing, and the role of institutional investors. According to the research findings, diversification of financing sources, development of capital markets, and improvement of the investment environment contribute to strengthening the financial stability of small business entities.

Key words: small business, private entrepreneurship, investment, financial stability, capital investment, institutional investors, economic development, investment policy.

Аннотация. В данной статье на основе статистических данных анализируется инвестиционная активность субъектов малого бизнеса и частного предпринимательства в экономике Узбекистана, а также её значение в обеспечении финансовой устойчивости. В исследовании изучена динамика инвестиций в основной капитал, осуществлённых субъектами малого бизнеса в 2015–2024 годы. Анализ показал, что за данный период объём инвестиций увеличился с 18,0 трлн сумов до 265,7 трлн сумов, продемонстрировав рост примерно в 14,7 раза. Это свидетельствует о возрастающей роли сектора малого бизнеса в экономике страны.

В статье научно обоснованы факторы повышения инвестиционной активности субъектов малого бизнеса, источники финансирования, а также роль институциональных инвесторов. По результатам исследования установлено, что диверсификация источников финансирования, развитие рынка капитала и улучшение инвестиционного климата способствуют укреплению финансовой устойчивости субъектов малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, частное предпринимательство, инвестиции, финансовая устойчивость, капитальные вложения, институциональные инвесторы, экономическое развитие, инвестиционная политика.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy rivojlanish sharoitida kichik biznes subyektlari milliy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ular iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlari yaratish, raqobat muhitini shakllantirish hamda hududiy rivojlanishdagi nomutanosibliklarni kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, global iqtisodiy beqarorlik, bozor konyunkturasining tez o'zgarishi va resurslar cheklangan sharoitda kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Kichik biznesning barqaror faoliyat yuritishi ko'p jihatdan ularning investitsiya faolligiga bog'liq. Investitsiyalar nafaqat ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, balki innovatsion texnologiyalarni joriy etish, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish hamda yangi bozorlarga chiqish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, investitsiya faolligining bosqichma-bosqich rivojlanib borayotgani, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarining kengayib borayotgani hamda investitsion risklarni boshqarish mexanizmlarining takomillashib borayotgani kichik biznes subyektlari rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ushbu sohada investitsiya muhitini yaxshilash, moliyaviy infratuzilmani rivojlantirish hamda tadbirkorlik subyektlariga turli imtiyoz va preferensiyalar berish orqali ularning investitsiya faolligini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq, amaliyot shuni ko'rsatadiki, mavjud imkoniyatlar kichik biznes subyektlarining investitsion salohiyatini yanada kengroq ro'yobga chiqarish uchun mustahkam asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Mazkur maqolaning dolzarbligi kichik biznes subyektlarida investitsiya faolligini oshirish orqali ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlashning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o'rganish zarurati bilan belgilanadi. Shu nuqtayi nazardan, tadqiqotda investitsiya faolligining mohiyati, unga ta'sir etuvchi omillar hamda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashdagi o'rni tahlil qilinadi.

Mazkur maqolaning maqsadi kichik biznes subyektlarida investitsiya faolligini oshirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlashning samarali mexanizmlarini aniqlash va ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish va ular orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng o'rganilgan bo'lib, mazkur yo'nalishda turli nazariy va amaliy yondashuvlar shakllangan. Xususan, zamonaviy tadqiqotlarda kichik biznesning iqtisodiy tizimdagi o'rni, investitsiya jarayonlaridagi faolligi hamda moliyaviy barqarorlikka ta'siri kompleks tarzda tahlil qilinmoqda [1].

Ilmiy manbalarda investitsiya faolligi korxonaning rivojlanish strategiyasini belgilovchi muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqotchilar investitsiyalarni kengaytirish orqali kichik biznes subyektlarida ishlab chiqarish hajmini oshirish, texnologik yangilanishni ta'minlash va raqobatbardoshlikni kuchaytirish mumkinligini ta'kidlaydilar [2]. Shu bilan birga, ayrim mualliflar investitsiya faoliyatining samaradorligi bevosita moliyaviy boshqaruv darajasi va risklarni boshqarish mexanizmlariga bog'liqligini asoslab berganlar [3].

Xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligi ularning kapital tuzilmasi, likvidlik darajasi va investitsiya strategiyasi bilan uzviy bog'liqligi qayd etilgan. Unga ko'ra, investitsiya oqimlarining barqarorligi korxonaning uzoq muddatli moliyaviy mustahkamligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi [4]. Bundan tashqari, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati keng bo'lgan kichik biznes subyektlarida investitsiya faolligi yuqori bo'lishi aniqlangan [5].

So'nggi yillardagi ilmiy ishlarda raqamli texnologiyalar va moliyaviy innovatsiyalarning kichik biznes investitsiya faolligiga ta'siri alohida e'tibor markazida bo'lmoqda. Jumladan, fintex yechimlari, raqamli platformalar va alternativ moliyalashtirish instrumentlari kichik biznes subyektlarining moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirishda muhim vosita sifatida baholanmoqda [6]. Bu esa o'z navbatida ularning moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda O'zbekiston sharoitida kichik biznesni rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligi tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotlarda soliq imtiyozlari, subsidiyalar va kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish orqali kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish mumkinligi asoslab berilgan [7].

Biroq, mavjud ilmiy ishlarda kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish va moliyaviy barqarorligini ta'minlash o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik yetarli darajada kompleks yondashuv asosida

o'rganilmaganligi kuzatiladi. Ayniqsa, zamonaviy iqtisodiy sharoitda investitsiya faoliyatining barqarorlikka ta'sirini baholash hamda uni takomillashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo sifatida saqlanib qolmoqda [8].

Shu sababli, mazkur tadqiqotda kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalari tizimli yondashuv asosida o'rganilib, mavjud ilmiy qarashlar yanada boyitiladi hamda amaliy ahamiyatga ega bo'lgan xulosalar shakllantiriladi [9].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotning metodologik asosi iqtisodiy nazariya, moliyaviy barqarorlik konsepsiyasi hamda investitsiya faoliyatini rivojlantirishga oid ilmiy yondashuvlarga tayangan holda shakllantirildi. Tadqiqotda kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligi va moliyaviy barqarorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashda tizimli, kompleks va institutsional yondashuvlardan foydalanildi.

Tizimli yondashuv asosida kichik biznes subyektlari yagona iqtisodiy tizimning tarkibiy elementi sifatida ko'rib chiqildi hamda ularning investitsiya faoliyati ichki va tashqi omillar ta'sirida shakllanishi ilmiy jihatdan asoslab berildi. Ushbu yondashuv investitsiya faolligi, moliyaviy resurslar, boshqaruv samaradorligi va tashqi iqtisodiy muhit o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni aniqlash imkonini berdi.

Kompleks yondashuv orqali kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligiga ta'sir etuvchi omillar — moliyaviy, institutsional, innovatsion va tashkiliy jihatlar birgalikda tahlil qilindi. Bu esa investitsiya faoliyatining nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va texnologik omillar bilan ham chambarchas bog'liqligini ochib berishga xizmat qildi.

Tadqiqotda, shuningdek, qiyosiy tahlil usuli qo'llanilib, xorijiy mamlakatlar tajribasi hamda milliy amaliyot o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklar o'rganildi. Ushbu usul kichik biznes subyektlarida investitsiya faolligini oshirishning samarali mexanizmlarini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etdi.

Mantiqiy umimlashtirish va ilmiy abstraksiya usullari yordamida investitsiya faolligi va moliyaviy barqarorlik tushunchalarining nazariy mohiyati ochib berildi, ularning asosiy tamoyillari va rivojlanish qonuniyatlari tizimlashtirildi. Shu bilan birga, deduksiya va induksiya usullari orqali umumiy nazariy qarashlardan kelib chiqib, kichik biznes subyektlariga xos xususiyatlar aniqlashtirildi.

Institutsional yondashuv doirasida davlat siyosati, normativ-huquqiy baza va moliyaviy infratuzilmaning kichik biznes investitsiya faoliyatiga ta'siri nazariy jihatdan tahlil qilindi. Bu yondashuv orqali investitsiya muhitini yaxshilash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda davlatning roli asoslab berildi.

Shuningdek, tadqiqotda ilmiy kuzatuv, tahlil va sintez usullaridan foydalanilib, mavjud ilmiy manbalar, nazariy qarashlar va konseptual yondashuvlar umimlashtirildi. Natijada kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlashning nazariy modeli shakllantirildi.

Mazkur metodologik yondashuvlar tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta'minlab, olingan xulosalar va ishlab chiqilgan takliflarning amaliy ahamiyatini oshirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu sektor iqtisodiyotda raqobat muhitini shakllantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

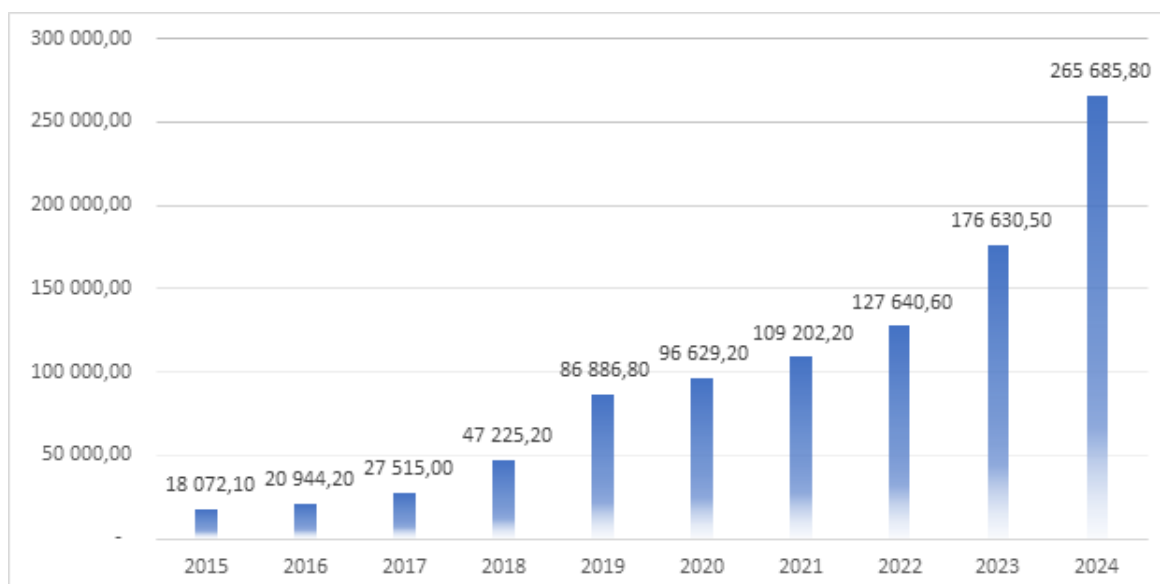
So'nggi yillarda O'zbekistonda kichik biznes sektorini rivojlantirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, kichik biznes subyektlari mamlakat yalpi ichki mahsulotining 50–55 foizini shakllantirib, iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biri bo'lib xizmat qilmoqda.¹

Bundan tashqari, kichik biznes mamlakatda bandlikni ta'minlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ayrim ma'lumotlarga ko'ra, kichik va o'rta biznes subyektlari mamlakatdagi korxonalar sonining qariyb 90 foizini tashkil etadi va umumiy bandlikning 75 foizdan ortig'ini ta'minlaydi.²

Mazkur ko'rsatkichlar kichik biznes subyektlarining milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati nihoyatda yuqori ekanligini ko'rsatadi. Shu sababli kichik biznesni rivojlantirish hamda uning moliyaviy barqarorligini ta'minlash masalasi dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega (1-rasm).

¹ <https://review.uz/en/jdw>

² https://stat.uz/img/press-relizlar/kb_uz_p25973.pdf

1-rasm. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi (mlrd. so'mda)³

Ko'rinib turibdiki, 2015–2024-yillar davomida kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmi qariyb 14,7 barobar oshgan. Bu esa kichik biznes sektorining investitsiya faolligi sezilarli darajada ortganini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, statistika ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilning birinchi yarmida kichik biznes subyektlari tomonidan asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi 111,6 trillion so'mni tashkil etgan.⁴

Shuningdek, 2024-yilda kichik biznes subyektlari tomonidan o'zlashtirilgan investitsiyalar umumiy investitsiyalar hajmining qariyb 48,7 foizini tashkil etgan. Bu ko'rsatkichlar kichik biznes sektorining investitsiya jarayonlarida faol ishtirok etayotganini ko'rsatadi⁵.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi dinamikasini tahlil qilish ularning iqtisodiyotdagi roli va rivojlanish tendensiyalarini aniqlash imkonini beradi. 2015–2024-yillar davomida kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshganini kuzatish mumkin.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2015-yilda kichik biznes subyektlari tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi 18 072 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2016-yilda ushbu ko'rsatkich 20 944 mlrd so'mga yetgan. Bu esa bir yil davomida investitsiyalar hajmi qariyb 15,9 foizga oshganini ko'rsatadi. 2017-yilda investitsiyalar hajmi 27 515 mlrd so'mni tashkil etib, o'sish sur'ati yanada jadallashgan.

2018-yilda kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmi 47 225 mlrd so'mga yetib, oldingi yilga nisbatan qariyb 71 foizga oshgan. Mazkur davrda investitsiyalar hajmining keskin oshishi mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda investitsiya muhitining yaxshilanishi bilan izohlanadi.

2019-yilda investitsiyalar hajmi 86 886 mlrd so'mni tashkil etib, 2018-yilga nisbatan yana 83,9 foizga oshgan. Bu davrda kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmining sezilarli darajada oshishi iqtisodiyotda xususiy sektor ulushining ortib borayotganini ko'rsatadi.

2020-yilda investitsiyalar hajmi 96 629 mlrd so'mni tashkil etgan. Mazkur davrda global iqtisodiy inqiroz va pandemiya sharoitlariga qaramay, kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmi o'sishda davom etgan. Bu esa davlat tomonidan tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan iqtisodiy choralar samarali bo'lganini ko'rsatadi.

2021-yilda kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalar hajmi 109 202 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lib, investitsiya faolligi barqaror o'sish tendensiyasini saqlab qolgan. 2022-yilda esa ushbu ko'rsatkich 127 640 mlrd so'mga yetgan.

So'nggi yillarda investitsiyalar hajmining eng yuqori o'sishi 2023–2024-yillarda kuzatilgan. 2023-yilda investitsiyalar hajmi 176 630 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda ushbu ko'rsatkich 265 685 mlrd so'mga yetgan. Bu esa bir yil davomida investitsiyalar hajmi qariyb 50 foizga oshganini ko'rsatadi.

3 Muallif ishlanmasi

4 <https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/56272-kichik-tadbirkorlik-subyektlarining-investitsiya-faoliyati-3>

5 <https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/55337-kichik-tadbirkorlik-biznes-ning-asosiy-kapitalga-o-zlashtirilgan-investitsiyalarning-umumiy-hajmidagi-ulushi-6>

Umuman olganda, 2015–2024-yillar davomida kichik biznes subyektlari tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi 18 trln soʻmdan 265 trln soʻmgacha oshgan. Bu esa investitsiyalar hajmi qariyb 14,7 barobar oshganini anglatadi.

Mazkur oʻsish kichik biznes subyektlarining iqtisodiyotdagi rolini sezilarli darajada oshirayotganini koʻrsatadi. Investitsiyalar hajmining oshishi ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishiga, yangi texnologiyalarni joriy etishga hamda mahsulot ishlab chiqarish hajmining ortishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, investitsiyalar hajmining ortishi kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlashda ham muhim rol oʻynaydi. Investitsiyalar korxonalarning ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi ish oʻrinlarini yaratish hamda iqtisodiy faoliyatni kengaytirishga xizmat qiladi.

Statistik maʼlumotlarga koʻra, soʻnggi yillarda kichik biznes subyektlarining asosiy kapitalga oʻzlashtirilgan investitsiyalardagi ulushi ham sezilarli darajada oshgan. Bu esa kichik biznes sektorining investitsiya jarayonlarida faol ishtirok etayotganini koʻrsatadi.

Bundan tashqari, kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilayotgan investitsiyalar hajmining ortishi iqtisodiyotning tarkibiy jihatdan diversifikatsiya qilinishiga ham xizmat qiladi. Xususan, ishlab chiqarish, xizmat koʻrsatish, savdo va qishloq xoʻjaligi sohalarida kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligi ortib bormoqda.

Shu bilan birga, kichik biznes subyektlarining investitsiya imkoniyatlari koʻp jihatdan moliyalashtirish manbalariga bogʻliq. Hozirgi vaqtda kichik biznes subyektlari asosan bank kreditlari hisobiga moliyalashtirilmoqda. Bu esa ayrim hollarda moliyaviy risklarning ortishiga olib kelishi mumkin.

Shu sababli, kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini yanada oshirish uchun moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish zarur hisoblanadi. Xususan, institutsional investorlar — pensiya fondlari, investitsiya fondlari hamda sugʻurta kompaniyalarining investitsiya faoliyatini kichik biznes sektoriga yoʻnaltirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijada kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligi mustahkamlanadi hamda ularning iqtisodiyotdagi roli yanada oshadi.

Kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligining oshishi bir qator iqtisodiy omillar bilan izohlanadi. Avvalo, Oʻzbekistonda tadbirkorlik faoliyatini qoʻllab-quvvatlashga qaratilgan iqtisodiy islohotlar natijasida biznes muhitining sezilarli darajada yaxshilanishi kuzatilmoqda.

Soʻnggi yillarda mamlakatda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi ham sezilarli darajada ortib bormoqda. Masalan, 2024-yilda Oʻzbekiston iqtisodiyotida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi 591 trln soʻmdan oshgan.⁶

Bundan tashqari, xorijiy investitsiyalar ham iqtisodiy rivojlanishda muhim rol oʻynamoqda. Xususan, 2024-yilda toʻgʻridan-toʻgʻri xorijiy investitsiyalar hajmi 150 trln soʻmdan ortiqni tashkil etgan.⁷

Shu bilan birga, kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini taʼminlash uchun moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish zarur hisoblanadi. Hozirgi vaqtda kichik biznes subyektlari asosan bank kreditlariga tayanmoqda. Bu esa moliyaviy risklarning ortishiga olib kelishi mumkin.

Oʻtkazilgan tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, Oʻzbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining investitsiya faolligi soʻnggi yillarda sezilarli darajada oshib bormoqda. Mazkur holat kichik biznes sektorining milliy iqtisodiyotdagi oʻrni tobora ortib borayotganidan dalolat beradi. Investitsiyalar hajmining oshishi kichik biznes subyektlarining ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish hamda iqtisodiy faoliyatni diversifikatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Natijada iqtisodiyotda yangi ish oʻrinlari yaratiladi, mahsulot ishlab chiqarish hajmi ortadi hamda iqtisodiy oʻsish surʼatlari tezlashadi.

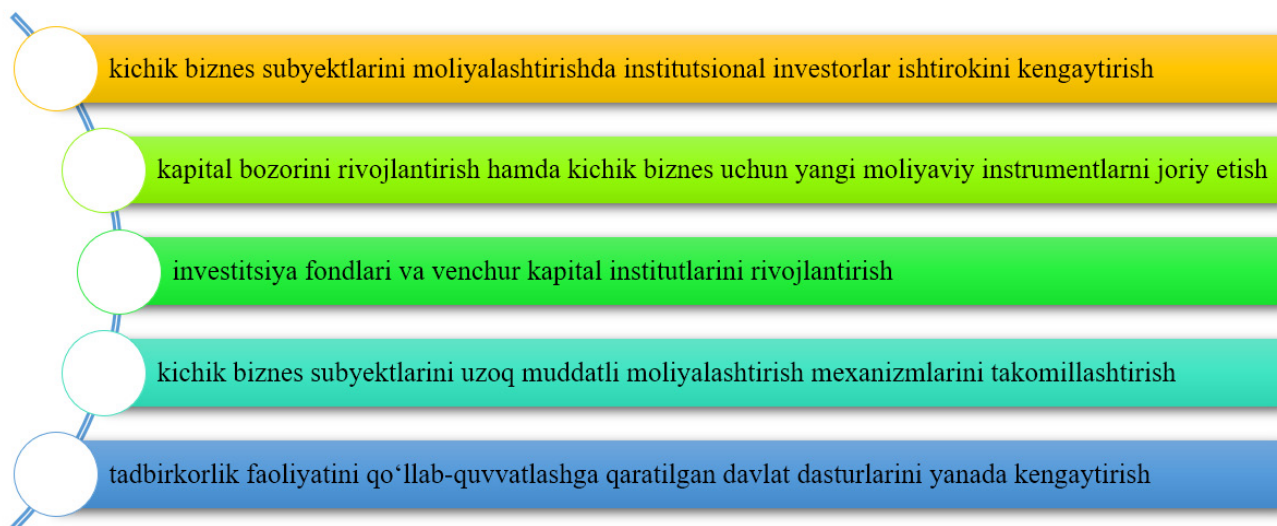
Tahlillar shuni koʻrsatadiki, kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligining oshishi asosan davlat tomonidan tadbirkorlik faoliyatini qoʻllab-quvvatlashga qaratilgan iqtisodiy siyosat, biznes muhitining yaxshilanishi hamda moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarining kengayishi bilan bogʻliq. Shu bilan birga, investitsiyalar hajmining oshishi kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlashda ham muhim omil hisoblanadi.

Biroq, kichik biznes subyektlarining moliyaviy taʼminoti asosan bank kreditlariga tayanayotganligi moliyalashtirish manbalarining yetarli darajada diversifikatsiya qilinmaganligini koʻrsatadi. Bu esa ayrim hollarda moliyaviy risklarning ortishiga sabab boʻlishi mumkin. Shu sababli, kichik biznes subyektlarining investitsiya imkoniyatlarini yanada kengaytirish uchun moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini taʼminlash maqsadida quyidagi yoʻnalishlarda chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi (2-rasm):

6 https://stat.uz/img/press-reizlar/invest-uzb_p62788.pdf

7 <https://stat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar/59572-o-zbekiston-respublikasida-asosiy-kapitalga-investitsiyalar-yanvar-dekabr-2024-yil>

2-rasm. Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari⁸

Natijada kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligi yanada oshadi, ularning moliyaviy barqarorligi mustahkamlanadi hamda milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi ta'minlanadi. Shu bilan birga, kichik biznes sektorining iqtisodiyotdagi ulushi ortib boradi va mamlakatning raqobatbardoshligi oshadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar natijasida kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirish ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim omili ekanligi ilmiy jihatdan asoslandi. Xususan, investitsiya faoliyatining kengayishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, daromadlar barqarorligini ta'minlash, raqobatbardoshlikni kuchaytirish hamda iqtisodiy xavflarga nisbatan chidamlilikni oshirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, kichik biznes subyektlarida investitsiya faolligi darajasi ko'p jihatdan moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati, boshqaruv sifati, innovatsion faoliyat va davlat tomonidan yaratilgan institutsional muhitga bog'liq. Shu bilan birga, mavjud sharoitlar — moliyalashtirish manbalarining bosqichma-bosqich kengayib borayotgani, investitsion risklarni boshqarish tizimlarining takomillashib borayotgani va zamonaviy moliyaviy instrumentlardan foydalanish imkoniyatlarining ortib borayotgani — ushbu sohaning rivojlanishi uchun qulay asos yaratmoqda.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

Moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish. Kichik biznes subyektlari uchun uzoq muddatli va arzon moliyaviy resurslar (imtiyozli kreditlar, mikromoliyalashtirish, lizing va venchur moliyalashtirish) hajmini oshirish zarur.

Innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirish. Raqamli platformalar, fintex yechimlari va elektron tijorat vositalaridan foydalanishni kengaytirish orqali kichik biznes subyektlarining investitsiya imkoniyatlarini oshirish maqsadga muvofiq.

Davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish. Soliq imtiyozlari, subsidiyalar va grantlar tizimini takomillashtirish, ayniqsa innovatsion loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashni kengaytirish zarur.

Risklarni boshqarish tizimini rivojlantirish. Kichik biznes subyektlarida investitsion risklarni baholash va boshqarish bo'yicha zamonaviy usullarni joriy etish, sug'urta mexanizmlaridan foydalanishni kengaytirish lozim.

Tadbirkorlik kompetensiyalarini oshirish. Moliyaviy savodxonlik, investitsiya loyihalarini ishlab chiqish va boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan o'quv dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes subyektlarining investitsiya faolligini oshirishga qaratilgan kompleks va tizimli choralarni amalga oshirish orqali ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlash hamda milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. OECD. Financing SMEs and Entrepreneurs 2023: An OECD Scoreboard. Paris: OECD Publishing, 2023.
2. World Bank. Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance: Improving Access to Finance for SMEs. Washington DC, 2022.

8 Muallif ishlanmasi

3. Beck T., Demirgüç-Kunt A. Small and Medium-Size Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint. Journal of Banking & Finance, 2021.
4. European Commission. Annual Report on European SMEs 2022/2023. Brussels, 2023.
5. Asian Development Bank. Asia SME Finance Monitor 2022. Manila, 2022.
6. Gomber P., Koch J.A., Siering M. Digital Finance and FinTech: Current Research and Future Research Directions. Journal of Business Economics, 2021.
7. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish hisobotlari, 2023.
8. IMF. Financial Stability and SME Development Report. Washington DC, 2022.
9. UNIDO. Industrial Development Report 2022: The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. Vienna, 2022.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
